

SCHERZANDO

REVISTA CATALANA MUSICAL

ANY XX. GIRONA, X SETEMBRE M.CM.XXIX NVM. CCXXVI

ORQUESTRA-COBLA «L'ART GIRONI»

Es amb molta pena que ha arribat a nosaltres la nova de la dissolució de l'antiga cobla-orquestra «L'Art Gironí», que fundaren els mestres Vidal i Rusquellas, essent-ne després uns entusiastes continuadors el mestre Baró Güell, En Roig i En Romaguera. Aquesta notable agrupació, que per la seva antiguitat era ja per a nostra ciutat una institució, desapareix en el moment en què tenia de recollir els resultats d'un cúmul d'esforços i sacrificis, vençuts fins avui amb lloable entusiasme i abnegació. És ben cert que la nostra ciutat no ha pas respost a aquest esforç amb una cooperació ben decidida, com era de desitjar; cal reconèixer, però, que els temps han sofert una transformació en la vida artística i que aquest canvi, indubtablement, seria favorable per aquella entitat que s'ha fet acreditada de tota mena de consideracions. A la nostra ciutat, és innegable que l'aspecte cultural ha progressat notablement i que d'aquest estat ascensional, se'n deriva, lògicament, el proporcionament d'elements de vida, els quals permetrien que la cobla «L'Art Gironí» tingués assegurat en lo successiu, el seu aspecte econòmic. Per què doncs no aprofitar aquestes corrents que ens ofereixen les circumstàncies del moment? No senten els fundadors, continuadors i Girona tota, una responsabilitat per la desaparició de la nostra entitat orquestral? Per tots els mitjans humanament possibles cal evitar que aquest sensible cas se'ns presenti, i és per això que fem una crida al mestre Baró Güell especialment, a totes les societats recreatives, a tota la premsa gironina, i particularment a l'Associació de Música i al Foment de la Sardana, perquè amb una solidaritat de bones voluntats i oferint el més decidit concurs procurin la continuació de la cobla «L'Art Gironí», i sens dubte aquesta unió d'esforços han de contribuir a posar la nostra entitat al nivell que exigeix el progrés artístic que havem esmentat ja.

T. S O B R E Q U E S

MÚSICA RELIGIOSA - CANT GREGORIÀ

COMPARANT, ademés la música dels ritos ambrossià i mus-àrab amb la gregoriana, trobarem que aquesta es més perfeccionada, que en ella es descobreixen fàcilment les ratlles, per dir-ho així, arquitectòniques de la melodia, es destaquen millor els senyals musicals, la tonalitat divaga menys, el cant és més senzill, natural i harmoniós. Demés es veuen en ella cadènc es musicals calçades en el ritme d'obres literàries qual composició convé amb l'època de Sant Gregori. No sembla sigui estrany aquest Sant Papa a aquesta obra, doncs la bona organització musical que havia notat a Constantinoble durant sa llarga estància en aquella ciutat, pogué influir en el seu ànim per a donar-ne una altra anàloga al cant romà mentres va exercir a Roma el càrrec d'ardiaca, al qual incumbia la direcció de la capella pontifícia.

Tota l'obra musical que suposem de Sant Gregori, está compresa en l'*antifonari* del seu nom; per lo tant, si logrem demostrar que *aquest* és obra del Sant Pontífex, contestarem satisfactòriament a la pregunta posada al principi de l'article: Existeix en realitat un cant al qual pugui donar-se-li amb justícia el nom de gregorià? En veritat no tenim cap testimoni concloent contemporani del Sant Papa. Ni en les obres d'aquest, ni en sa vasta correspondència, ni en cap escrit d'altres autors coetanis es parla d'una manera concreta de l'antifonari de Sant Gregori, ni afirma que sigui obra seva. Això ha sigut motiu per negar-li alguns moderns la paternitat de l'antifonari, com si el tal silenci no s'expliqués satisfactòriament coneixent les circumstàncies que atravessava l'Església en el segle sisè.

Els del segle vint ens imaginem la reforma litúrgica gregoriana, a la manera que varen fer-la en el segle setze: el Concili de Trento va decretar la revisió de la litúrgia: Pius V es va encarregar de portar-la a cap i realment la realitzà molt aviat: per mitjà d'una Constitució Apostòlica, es proclamà la reforma en tot l'Occident, i tot l'Occident malgrat el trastorn que suposava la seva introducció, l'adoptà gairebé sense dificultats, amb la sola diferència d'alguns anys.

En redactar Sant Gregori l'antifonari, ni va tenir intenció de fer-lo obligatori a tota l'Església, ni, d'haver-la tingut, huria procurat imposar-lo amb la promptitud que nosaltres ens imaginem. La seva reforma litúrgica va ésser local; i no manquen indicis per assegurar que la va efectuar essent encara Ardiaca de Roma; així, res té de estrany que gairebé ningú parlés d'ella amb la detenció que els moderns desitjarien. Però a mitjans del segle VII i més especialment a primers del VIII, l'antifonari grego-

rià franquejà les portes de Roma, s'estèn després per Anglaterra, Itàlia, França i altres nacions; i en sa conseqüència, van apareixent i es multipliquen els testimonis en favor de la paternitat gregoriana de l'antifonari, considerant-lo, sense ombra de cap dubte, com obra veneranda del gran papa del segle sisè. Abans, però, de nombrar alguns d'aquests testimonis, permeteu-me els llegidors apel·lar a un argument que podríem anomenar intrínsec. car està tret del mateix antifonari, l'autor del qual tractem de conèixer. El text litúrgic de l'antifonari està tret de la Versió de les Sagrades Escriptures, coneguda amb el nom de Itala.

Si hem de donar fe al testimoni de Sant Isidoro de Sevilla (1) aquesta versió va desaparèixer del tot de l'ús litúrgic a principis del segle VII (2). Ara bé; si en l'antifonari de què ens ocupem s'ha servat el text de l'Itala, no serà degut abans que tot a les melodies que ja l'acompanyaven en ésser la dita Versió d'ús general en l'Església? Doncs, aquestes melodies son anteriors al segle setè. Per altra part, en els còdics més antics de cant gregorià s'hi veuen certes cadències melòdiques, les estructures de les quals es veu clarament que han sigut compostes servint-los-hi de base els cursos literaris, d'una manera especial els anomenats *planus et velox*. Aquests cursos, tan a l'ordre del dia en els segles V i VI, varen desaparèixer per complert a primers del VII, segons ho evidencien els treballs de diplomàtica realitzats en els darrers anys. Quina conseqüència es treu d'aquest fet, sinó que les melodies de l'antifonari gregorià són anteriors al segle VII? (3)

Probat, queda ja, per aquests testimonis intrínsecs que el cant gregorià pogué pertèixer al segle VI. L'història i la tradició van unànimes en atribuir a Sant Gregori la formació musical de l'antifonari del seu nom. Veurem ara, en prova de nostra afirmació, alguns testimonis.

J O S E P T R I A S, P V R E .

Seguirà

(1) «Cujus editione (de la versió feta per Sant Geroni) generaliter omnes cedessioe usquequaque utuntur». «De Ecclesiasticis officiis» I. 12. (P. Q. LXXXIII, 748.)

(2) No obstant, el *Salteri* de la Versió Itala estigué en ús a Roma fins a Sant Pius V. Per tot això l'argument no perd el seu valor.

(3) Cf. Un mot sur l'Antiphonale Missarum.—Solesmes, 1890. L'autor d'aquest opúscul es proposa demostrar amb ell com l'«Antiphonale Missarum» no va ésser obra de Gregori II, segons volen molts moderns, sinó d'un altre Papa anterior; valent-se per això d'un argument en què ningú fins ara havia reparat, o siga en l'ordre de les *Communiones* de les Misses Ferials.

INALTERABILITAT DE LA SARDANA

CARLES Soldevila, en un dels seus *Fulls de Dietari de La Publicitat*, preguntava si s'ha d'escursar la Sardana, fundant-se en que havia vist estrangers mostrar-se fatigosos de tan sentir repetir els motius de la Sardana, en donar-los a conèixer la nostra dansa. I prenent peu de la durada que tenen els altres balls tot i confessar plenament que ell és l'home més incapaç de parlar de sardanes, fa aquella pregunta per a que la responguin els especialitzats.

Nosaltres, sentint-nos al·ludits, ens apresseem a contestar i comencem per sostenir que la Sardana és inalterable en la forma, en el fons i en sa constitució.

Es clar que si es volgués, podria reduir-se. Podrien suprimir-se, per exemple, el quart dels curts i el correlatiu i el sisé dels llargs. Però, què hi guanyariem?

Comprenem que pels estrangers, que ignoren en absolut el que per a ells resta com un secret, el treball mental de comptar i repartir els compassos que té el sardanista, els fatigui la repetició de la sardana, tantes vegades; però els que son catalans i han ballat sardanes, o les han escoltat i en son coneixedors de la constitució intrínseca, no poden ni deuen fer-ne retret d'aquella repetició i menys formular-la ni en tó de polèmica estiuenca per manca d'altres afers de què tractar.

Els dos primers curts i llargs, hom sab que serveixen al sardanista per a conèixer el nombre de compassos de què es compon, per aplicar després, en les succesives tocades, les reparticions adequades per a acabar amb un tres, a la dreta o a l'esquerra, segons es balli a l'estil selvatà o empordanés.

Descartats aquests curts i llargs, resten els altres dos curts i quatre llargs, els dos darrers separats pel contrapant. Comptant i repartint-els, passen quasi sense adonar-se'n pel que dança. Pel selvatà li és motiu de lluïment la distinta repartició a que'l sistema l'obliga, diferents en els llargs després del con rapunt dels que'l precedeixen. Pels catalans de les contrades eminentment sardanístiques, la repetició dels motius de curts i llargs tal com sempre s'han emprats en la nostra dansa, li és un motiu platxerios perquè pot esbrinar-ne i assaborir-ne les seves belleses lligades pel dolç sentiment que els temes desperten.

I pels qui dancen i pels qui executen les sardanes mai ningú ha mo trat cansament sinó tot el contrari, i escursades les sardanes, s'hauria d'augmentar l'execució del seu nombre per a no perdre la seva valor com a espectacle públic.

Només resta una consideració. Potser sí que causa fatiga a qui no és de nostre país i confon la sardana amb un de tants balls emprats com a divertiment. Si fos aixís no hi tenim cap culpa que s'hagi extés per altres terres on pensen que poden desfigurar-la encara més del què ho ha estat.

J O S E P G R A H I T

Extracte biogràfic de músics célebres

Càndid Candi (espanyol). Compositor i organista. Nasqué a Castelló d'Ampúries (Girona) en 1848. Als deu anys començà els seus estudis, amb especial preferència els d'orga, harmonia, composició, contrapunt i fuga. En 1864 fou organista de la parròquia dels Sants Just i Pastor, de Barcelona. En 1872 rebé el mateix càrrec i el de mestre en el R. Monastir de Santa Clara, i algun temps després de la parroquial de Sant Jaume, ambdues també de la ciutat comtal. Ha escrit bon nombre de composicions religioses i profanes, havent obtingut la medalla de plata en l'Exposició Universal de Barcelona de 1888, per «Coro sin letra», obra feta perquè l'interpretessin a primera vista els orfeons que prenguessin part en els concursos d'aquell certamen.

Adolf Adam (francès). Nasqué a París en 1809. Fecund compositor de música dramàtica. En 1829 donà la seva primera òpera «Pedro y Catalina», i en els set anys següents catorze més, obtenint en 1836 un èxit decisiu amb el «Postillon de Lonjumeau». Citarem per llur riquesa melòdica «El Fiel Pastor», «La Rosa de Peronné» i «La muñeca de Nuremberg». En 1857 publicà dos volums: «Ultimos recuerdos de un músico», amb notícies autobiogràfiques. Fou professor de composició del Conservatori en 1848. Pongin publicà la seva biografia en 1877. Morí en 1856. El seu pare, Joan Lluís, d'origen alemany, fou notable pianista i compositor.

Nicolau Gombert (belga). Compositor nascut a Bruges. Fou deixeble de Josquin i se'l considera com un dels més grans artistes del segle XVI. Fetis publicà un extens catàleg de les obres d'aquest mestre, el qual estil és un model en el gènere fugat o de imitació. En les antologies d'aquella època, en la que Tilmann Susato publicà a Amberes i en els «Moteti» de Gardano, s'inclogueren alguns dels seus valiosos treballs. Altres es serven en la biblioteca de Munich. Fou mestre de capella de l'emperador Carles V en 1530, mestre de coros de la imperial capella de Madrid, i en 1543 director de la mateixa.

Ferrand Leborne (francès). Compositor contemporani, nascut en 1872. Fou deixeble d'En Massenet i més tard de Saint-Saëns. Té escrites algunes obres dramàtiques i simfonies. Es autor de l'òpera «La Catalana», estrenada a París en 1907.

L L U I S C U A D R O S

Compilació

G I R O N A A G A R R E T A

Subscripció Pro-Homenatge a Garreta, organitzat per SCHERZANDO

ACTES A CELEBRAR

Inauguració d'un monument amb el bust de en Garreta a la Devesa
Edició d'un nombre extraordinari de SCHERZANDO, record de la jornada, amb escrits de les millors signatures.

Les quatre primeres cobles que més s'hagin distingit fomentant l'obra d'En Garreta, seran contractades per a interpretar, en l'acte d'inaugurar-se el bust, totes les sardanes que escrigué el plorat mestre.

VUITENA LLISTA

	<u>Ptes</u>
Joaquim Roca	2
Mn. Lluís G. Pla	2
Lluís Ribas Crehuet	5
Josep M. ^a de Puig Surós	5
Joan Linares Delhom	25
Quintet «Guixols» de Sant Feliu de Guíxols.	15
Josep Saderra	5
Exm. Ajuntament de Girona	300
Jaume Puntonet	5
Jesús M. ^a Roqueta Sánchez.	3
Josep M. ^a Mateu Suñer.	2
Antoni Bielsa	2
Sindicat d'Orquestres de la província de Girona.	25
Rdo Francisco Calvet	5

NOTES. -Tots els donatius deuen enviar-se a nom del Director de SCHERZANDO, Rambla Llibertat, 12. Girona.

Mensualment anirem publicant les llistes de donants i les adhesions rebudes. Les quantitats que es rebin seran ingressades al Banc de Catalunya, en compte obert especialment.

Formen la comissió: Tomàs Sobrequés, Josep M.ª Dalmau Casademont, Josep Grahit, Josep Massana i Josep Tharrats.

D E C O N C E R T S

O R Q U E S T R A C O B L A « G I R O N A »

Organitzada pels Amics de la Sardana de Sant Feliu de Guixols, tingué lloc en aquella població una audició de sardanes per la cobla «Girona», dirigida pel mestre En Jaume Baró. Obres d'En Bonaterra, Saderra, Garreta, Mercader, Vilá, Bou i Morera, foren executades amb la justesa a que ens té acostumats aquesta notable agrupació. Cal esmentar amb elogi la cura amb que la cobla «Girona» confecciona els programes, en els quals, una nota de bon sentit hi traspua en cada sessió que ens ofereix. Aixís ho reconegué el públic aplaudint la meritíssima tasca de la nostra cobla-orquestra.

P U N T O N E T - G A L Í

La colònia estiuenca de Sant Antoni de Calonge, organitzà una vetllada de bona música, confiant el programa al violinista Puntonet i al pianista Galí.

Es en Puntonet un violinista de rellevants qualitats i totes les seves interpretacions acusen en ell a l'artista que posa al servei d'aquelles, tota la seva ànima i el més gran entusiasme. Fou justament aclamat pel públic que l'escoltà, obligant-lo a tocar altres obres fora de programa. Meresqué també els elogis dels assistents a la vetllada, el pianista Galí, quina cooperació fou ben estimable i compensada amb persistents aplaudiments. S.

N O T I C I A R I

§ L'«Orfeó Granollerí» que dirigeix En Marià Bataller, ha efectuat una excursió artística a Olot, donant un important concert al Teatre Principal. El concert, fou un èxit grandíós per l'entitat coral i per son mestre.

§ Manuel de Falla il·lustra musicalment «L'Atlàntida» de mossèn Cinto Verdaguier.

§ Gaspar Cassadó ha tocat a Bèlgica en el *IV Concert de la Philharmonique* que dirigeix el mestre Désiré Dejaun. El violoncelista català executà el concert en la *menor* de Schubert, que li valgué una formidable ovació, segons llegim.

§ «Vibracions» en son segon número diu: «Diuen que molt aviat tindrem «Teatre Líric Català»; que els mestres Vives, Millet, Nicolau, Pujol, Toldrà, Llongueras, Salvat, Gibert i Lliurat, tenen enllestides, al menys, una obra cada un.»

Ja seria hora que els nostres músics donessin noves demostracions del seu valer i que aquest el possessin al servei del teatre líric català, que tanta falta fa a Catalunya.

A treballar doncs i que tan bella iniciativa tinga esplendorosa realitat.

§ Mestre Toldrà, el notabilíssim violinista, ha donat uns concerts al casino «La Unión» de Vidreras amb èxit formidable. Es Toldrà el concertista de les interpretacions pulcres i serioses; per això, les seves audicions revesteixen sempre el màxim interès.

A la mateixa vila de Vidreras, ha donat unes audicions de sardanes i concerts, la reputada cobla-orquestra «La Selvatana» de Cassà de la Selva, contractada per l'entusiasta amateur En Josep Horta. La tasca de «La Selvatana» es feu creditora als millors elogis.

§ A la ciutat de Banyoles s'han organitzat pel dia 19 del mes en curs, tres audicions de sardanes, l'execució de les quals se ha confiat a la aplaudida cobla «Girona».

Heus aquí el programa:

Primavera (tenor sol), Mercader Ed.; Ja la ballem (tiple sol), Blanch; Onades, Saderra; La Ciseta, Toldrà; Atreviment (tiple sol), Saderra; Anita (tenor sol), Mercader Ed.; La nostra festa, Saderra; La Bernadeta de Lourdes, Paulís; Cançó de festa, Bonaterra; Amor triomfant (tenor sol), Blanch; Maria Lluïsa (tiple sol), Mercader Ed.; Desamor, Saderra; La font de l'albera, Morera; Marcela, Mercader Ed.; Bergadana, Saderra.

P u b l i c a c i o n s r e b u d e s

De la Col·lecció Popular de «Les Ales Estesés» havem rebut els volums números 2, 3, 4 i 5 que contenen les obres següents: «A l'ombra de Santa Maria del Mar», del brillant prosista Alexandre Plana; «Tots els contes» de Apeles Mestres; «Cançons de rem i de vela», de Josep M.ª de Segarra, i «Mimí Pinson, Frederic i Bernadeta i el Fill del Tizià», d'Alfred de Musset, traducció de Menció Font.

La cura amb què son presentades aquestes edicions, son preu limitadíssim i el prestigi de llurs autors, fan que aquesta Col·lecció Popular de «Les Ales Estesés» tinga dret a figurar en totes les biblioteques, com també en el catàleg de tots els literats i dels bons aficionats.

IMPREMTA

DALMAU CARLES. PLA. S. A.

GIRONA